യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണപ്രകരണം ഉത്തരാർധം)/സർഗം 57

ശ്രീരാമ ഉവാച .
ത്വാമപ്യുദിതനിർവാണമഹംകാരപിശാചകഃ .
ബാധതേ കിമിതി ബ്രൂഹി മുനേ സംദേഹശാന്തയേ .. 1
ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
അഹംഭാവം വിനാ ദേഹസ്ഥിതിസ്തജ്ജ്ഞാജ്ഞയോരിഹ .
ആധേയസ്യ നിരാധാരാ ന സംസ്ഥേഹോപപദ്യതേ .. 2
അയം ത്വത്ര വിശേഷസ്തം ശൃണു വിശ്രാന്തചേതസഃ .
ശ്രുതേന യേനാഹംഭാവപിശാചഃ ശാന്തിമേതി തേ .. 3
അഹംഭാവപിശാചോ ഽയമജ്ഞാനശിശുനാമുനാ .
അവിദ്യമാന ഏവാന്തഃ കല്പിതസ്തേന സംസ്ഥിതഃ .. 4
അജ്ഞാനമപി നാസ്ത്യേവ പ്രേക്ഷിതം യന്ന ലഭ്യതേ .
വിചാരിണാ ദീപവതാ സ്വരൂപം തമസോ യഥാ .. 5
യഥാ യഥാ വിലോക്യതേ തഥാ തഥാ വിലീയതേ .
ഇഹാജ്ഞതാപിശാചികാ തഥാ വിചാരിതാ സതീ .. 6
കില സത്യാമവിദ്യായാമജ്ഞതോദേതി ശാശ്വതീ .
ബുദ്ധിമോഹാത്മികാ യക്ഷീ നിർദേഹൈവ യഥാ നിശി .. 7
സതി സർഗേ ത്വവിദ്യായാഃ സംഭവോ നാന്യതഃ ക്വചിത് .
സതി ദ്വിതീയേ ശശിനി ദ്വിതീയോ വിദ്യതേ ശശഃ .. 8
സർഗസ്ത്വയമജാതത്വാദജ്ഞജ്ഞാതോ ന വിദ്യതേ .
ന ജാതഃ കാരണാഭാവാത്പൂർവമേവ ഖവൃക്ഷവത് .. 9
പരമാകാശകോശാന്തരാദിസർഗേ നിരാമയേ .
പൃഥ്വ്യാദേരുപലമ്ഭസ്യ ഭവേത്കിമിവ കാരണമ് .. 6.2.57.10
മനഃഷഷ്ഠേന്ദ്രിയാതീതം മനഃഷഷ്ഠേന്ദ്രിയാത്മനഃ .
സാകാരസ്യ നിരാകാരം കഥം ഭവതി കാരണമ് .. 11
ബീജാത്കാരണതഃ കാര്യമങ്കുരഃ കില ജായതേ .
ന ബീജമപി യത്രാസ്തി തത്ര സ്യാദങ്കുരഃ കുതഃ .. 12
കാരണേന വിനാ കാര്യ ന ച നാമോപപദ്യതേ .
കദാ ക ഇവ ഖേ കേന ദൃഷ്ടോ ലബ്ധഃ സ്ഫുടോ ദ്രുമഃ .1 13
സംകല്പേനാമ്ബരേ യദ്വദ്ദൃശ്യതേ വിടപാദികമ് .
സ സംകല്പസ്തഥാഭൂതോ ന തത്രാസ്തി പദാർഥതാ .. 14
ഏവം യേയം ചിദാകാശേ സർഗാദാവനുഭൂയതേ .
ശൂന്യരൂപ ഇവാകാശേ സർഗസ്ഥിതിരനർഗലാ .. 15
സമ ഏവ ചിദാകാശഃ കചത്യാത്മനി തത്തഥാ .
സ്വഭാവ ഏവ സർഗാഖ്യശ്ചിത്ത്വാച്ചൈതന്യമീശ്വരഃ .. 16
സ്വപ്നസർഗോ ഽത്ര ദൃഷ്ടാന്തഃ പ്രത്യഹം യോ ഽനുഭൂയതേ .
സ്വയം സംവേദനേ സ്വപ്നേ സ്ഫുരത്യദ്രിപുരാകൃതിഃ .. 17

ചിത്സ്വഭാവേ യഥാ സ്വപ്നേ ആസ്തേ സർഗ ഇവേഹ യഃ .
അസർഗേ സർഗവദ്ഭാതി തഥാ പൂർവ മഹാമ്ബരേ .. 18
അവേദ്യവേദനം ശുദ്ധമേകം ഭാത്യജമവ്യയമ് .
സർഗാദൗ യദനാദ്യന്തം സ്ഥിതഃ സർഗഃ സ ഏവ നഃ .. 19
നേഹ സർഗോ ഽസ്തി നൈവായം പൃഥ്വ്യാദിഗണഗോലകഃ .
സർവ ശാന്തമനാലമ്ബം ബ്രഹ്മൈവ ബ്രഹ്മണി സ്ഥിതമ് .. 6.2.57.20
സർവശക്ത്യാത്മ തദ്ബ്രഹ്മ യഥാ കചതി യാദൃശമ് .
രൂപമത്യജദേവാച്ഛം തഥാ ഭവതി താദൃശമ് .. 21
യഥാ സ്വപ്നപുരം ജന്തോശ്ചിന്മാത്രപ്രവിജൃമ്ഭിതമ് .
തഥൈവ സർഗഃ സർഗാദൗ ശുദ്ധചിന്മാത്രജൃമ്ഭിതമ് .. 22
സ്വച്ഛേ ചിത്പരമാകാശേ ചിദാകാശോ യ ആസ്ഥിതഃ .
സ്വഭാവ ഏവ സർഗോ ഽസാവിതി തേനൈവ ഭാവിതഃ .. 23
ഭാവ്യഭാവകഭാവാദിഭൂമീനാം ഭാവനം ഭൃശമ് .
സർവം ചിന്നഭ ഏവാച്ഛമാത്മനാത്മനി സംസ്ഥിതമ് .. 24
ഏവം സ്ഥിതേ കുതഃ സർഗഃ കുതോ വിദ്യാ ക ചാജ്ഞതാ .
ബ്രഹ്മ ശാന്തം ഘനം സർവം ക്വാഹംകാരാദയഃ സ്ഥിതാഃ .. 25
അഹംഭാവസ്യ സംശാന്തിരേഷാ ഽസൗ കഥിതാ തവ .
അഹംഭാവഃ പരിജ്ഞാതഃ പിശാച ഇവ ശാമ്യതി .. 26
മയാ ത്വേവമഹംഭാവഃ പരിജ്ഞാതോ യദാഖിലഃ .
തദാ മേ വിദ്യമാനോ ഽപി നിഷ്ഫലഃ ശരദഭ്രവത് .. 27
ചിത്രാഗ്നിദാഹോ വിജ്ഞാതോ യഥാ ദാഹ്യേഷു നിഷ്ഫലഃ .
തഥാഹംഭാവസർഗാദി ജ്ഞാതം നിഷ്ഫലതാമിയാത് .. 28
ഇതി മേ ഽഹംകൃതേസ്ത്യാഗേ രാഗേ ച സമതാ യദാ .
തദാ വ്യോമ്ന ഇവാവ്യോമ്നഃ സർഗേ സർഗേ ച മേ സ്ഥിതിഃ .. 29
അഹംഭാവസ്യ നൈവാഹം നാഹംഭാവോ മമേതി ച .
തേന വിദ്ധി ചിദാകാശമേവേദമിതി നിർഘനമ് .. 6.2.57.30
യഥാ മമ തഥാന്യേഷാമപി ബോധവതാമിഹ .
അഗ്നിത്വമിവ ചിത്രാഗ്നേർനാസ്ത്യയം ബോധവിഭ്രമഃ .. 31
നാഹമസ്മി ന ചാന്യോ ഽസ്തി സർവം നാസ്തീതി നിശ്ചയേ .
പ്രകൃതവ്യവഹാരസ്ത്വം ശിലാമൗനമയോ ഭവ .. 32

ആകാശകോശവിശദാകൃതിരേവ തിഷ്ഠ നിർദേശവച്ചിരമപഹ്നുതസർവഭാവഃ .
അദ്യാദിതശ്ച കില ചിന്മയമേവ സർവേ
നോ ദൃശ്യമസ്തി ശിവമേവമശേഷമിത്ഥമ് .. 33

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠമഹാരാമായണേ വാല്മീകീയേ ദേ മോക്ഷോപായേഷു-
നിർവാണപ്രകരണേ ഉത്തരാർധേ പാഷാണോപാഖ്യാനേ വിദിത-വേദ്യാഹം/കാര-
വിചാരോ നാമ സപ്ത-പഞ്ചാശഃ സർഗഃ 57
ഓം
****

CHECKED BY GURU P.R.IYER
17.12.2023